

того, як ставитиметься педагог (вихователь) до дитячих шедєврїв, і залежить розвиток фантазїї, уяви. І важливим є те, щоб дорослий не зіпсував цей процес, щоб не показував, що треба щось робити так, а не інакше – цим він обмежить дитячу думку. Малюки златні на те, щоб створити щось оригінальне і справді своєрідне й неповторне. Ось чому Костянтин Дмитрович і був переконаний у тому, що праця є одним із вихователїв гармонійно розвиненої особистості.

Відомо, що праця дає змогу людині самовразитися. Саме вона може надихнути, а плоди її – принести нерівнянне задоволення людині. Крім того, вільна праця потрібна людині сама по собі, для розвитку й підтримки в нїй почуття людської гідності” [2: 156]. З іншого боку фізична праця необхідна для розвитку й підтримки в тілі людини сил, здоров’я. „Можливість праці й любов до неї – найкращий спадок, який можна залишити своїм дітям і бідний, і багатий. Тому що матеріальні плоди праці і становлять людське багатство” [2: 157].

Праця приносить людині щось неповторно красиве. Що ж до краси, то вона в розумінні К.Д. Ушинського гуманна: „вона – утврєдження блага людини і світу...” [2: 160].

Ушинський звертає увагу на таку особливість краси: чим більше уявлень викликає явище, тим воно красивіше. Наприклад, смакове відчуття – одниничне і тому не носить естетичного характеру. Драма Шекспіра викликає безліч уявлень, тому може дати величезне задоволення [7].

Щодо естетичного виховання, то в ньому він виділяє роль мистецтва: „істина не викликає такого повного враження, яке ми називаємо художнім, якщо ми повинні досягти її математичними розрахунками. Дайте їй таку форму, щоб вона сама липлась в нас, заспокоюючи наш слух, погляд, нагадуючи нам приємні пахощі й улюблені смаки” [7].

Велике значення К.Д. Ушинський надавав естетичній дії природи, особливо природи рідного краю, тому, що вона – джерело натхнення не лише до праці, діяльності, творчості, а і життя. Ми – діти природи. Вона дає нам можливість насолоджуватися як світлим ранками, так і похмурими вечорами. Важливо навчити дитину малювати за допомогою слів. Фарби природи неозднанні, їх можна змішувати будь-як. Дитяча уява робить це без всїяких зусиль. „Природа, що промовляє так красномовно до освіченого розуму й розвиненого серця, німа для наївної людини, яка мов тварина, підкоряється її впливу не черпаючи з цього впливу ні нових думок, ні нових почуттів” [3: 155]. – писав Костянтин Дмитрович. Вплив природи важливий ще й тому, що він, як вважає педагог, є засобом морального виховання, саме без морального виховання людину можна вважати моральною калікою, яку замало життя.

Так, мабуть, саме життя є найвагомїшим вчителем, що не вважає ні на сльози, ні на благання. „Життя, звичайно, вчить багато чого і найгубїших людей, але тоді як підготовлена вихованням людина найпершого життєвого досвідку виробляє шїдну думку і, збагачувши в чому справа, швидко оволодає своїм становищем. Уроки життя відігладюються в дитині мїцно” [3: 154].

Важливо зазначити, що ми златні змінити життя на краще. Рушійними силами мають стати набуті знання й досвід вихователїв-педагогїв, а також батьків. Воно зароджується взагалі в живій істоті. „... Материнське почуття, – зазначав Ушинський, – проходить зі стану самого організму так само, як почуття голоду чи спраги, і якщо ми не можемо пояснити собі появу першого, то нічого дивуватися, що не можемо пояснити і появу останнього” [2: 154].

Все, що оточує дитину, всі, хто оточують – вносять свої корективи у формування характеру дитини. Тому вихователь має бути надзвичайно тактовним і обережним у своїх словах та вчинках, щоб не поранити тендітну душу дитини. Адже вона ще досить ранима і незагартована тїжкими буднями життя.

Виховання, вважав К. Д. Ушинський, має виробляти в учнів такі якості, як любов до батьківщини, гуманність, працьовитість, правдивість, почуття відповідальності, дисциплінованість, естетичне почуття, тверду волю і незламний характер. Він розглядав їх не як ізольовані об’єкти виховання, які самостійно розвиваються, а як сторони єдиного процесу виховання, які в цьому процесі, як і в дійсності, переплітаються між собою і обумовлюють одна одну.

Можливо, на перший погляд, „всебічно розвинута дитина” – це щось умовне, теоретичне. Але насправді, достатньо реально все це втілює в дійсність, звісно ж докладавши зусиль.

Нам, як майбутнім педагогам, слід поставити перед собою чіткі завдання, а рішення зможемо знайти в творах Костянтинна Дмитровича. Але як би пафосно це не звучало, щоб виховати колос, необхідно поглянути зі сторони на себе. І, відскокаливши себе, залишитися лише сказати: „Удачі у нелегкій, але цікавій виховній діяльності!!!”.

Література

1. Замашкіна О.К.Д. Ушинський про взаємозв’язок навчання і розвитку молодших школярїв // Початкова школа. – 2004. – №4. – С. 41-45.
2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів та університетів. – Тернопіль, – 1994. – С. 120-173
3. Мосішєнко В. Рідна мова в педагогічній системі К.Д.Ушинського // Початкова школа. – 2002. – №4. – С. 75-77